

РІШЕННЯ

розширеного засідання Антикризисного штабу стійкості економіки в умовах воєнного стану, Правління УСПП

м.Київ

30.11.2023 р.

30 листопада 2023 року за участі представників Офісу Президента України, профільних Комітетів, фракцій і депутатських груп Верховної Ради України, центральних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, Національної академії наук України, структурованих об'єднань та організацій промисловців, підприємців, роботодавців, профспілок, об'єднаних територіальних громад проведено чергове розширене засідання Антикризисного штабу стійкості економіки в умовах воєнного стану та Правління УСПП.

Засідання проводилось з метою здійснення оцінки виконання попередніх Рішень АШ, а також розгляду питань активізації інноваційних процесів в Україні, розвитку експортного напрямку, який пов'язаний з просуванням технологій, товарів та інновацій на міжнародні ринки, запровадження в Україні інноваційно-експортної платформи «SPI-ALL.BIZ SYSTEMS PROMOTIONS».

Під час засідання учасниками заходу було наголошено на таких проблемних питаннях:

За експертними оцінками, наразі імпортозалежність економіки перевищує 50% ВВП.

Відношення експорту до ВВП знизилося з 31% у 2021 році до 20% за 9 місяців 2023 року. За даними Державної митної служби України, відємне сальдо зовнішньої торгівлі товарами України в січні-листопаді цього року становило 31 22,4 млрд дол., що у понад три рази більше за аналогічний період минулого року.

Водночас попри звуження внутрішнього споживчого попиту частка імпорту товарів у ВВП залишається стійкою та навіть дещо зросла (з 35% у 2021 році до 37% за 9 місяців 2023 року). Помітно збільшилася частка товарів інвестиційного та подвійного призначення, відображаючи значні потреби в забезпеченні обороноздатності країни.

За даними Держстату України, підприємства промисловості прогнозують незначне покращення інвестиційної складової своєї діяльності у 2024 році. Очікується, що найбільша частка інвестицій наступного року буде спрямована на заміну зношених машин та устаткування (45%), тоді як на розширення виробничих потужностей та раціоналізацію виробництва буде спрямовано по 19% майбутніх інвестиційних бюджетів промислових підприємств. Найбільш вагомим фактором, що впливатиме на інвестиції у промисловості в наступному році, є доступ до фінансових ресурсів, а також

достатній попит на продукцію промислового виробництва (особливо, у сегменті товарів тривалого використання).

Обсяг ліквідності банківського сектору складає 715 млрд грн, що в умовах високих процентних ставок забезпечує банкам вести прибуткову діяльність без активізації ринкового кредитування.

Обсяги наданих банками кредитів бізнесу зараз знаходяться на рівні 7% ВВП, що є одним з найнижчих показників серед країн з ринками, що формуються. Водночас банківська система демонструє аномальні надприбутки (близько 123 млрд грн за 10 місяців 2023 р.) в першу чергу за рахунок депозитних сертифікатів НБУ, боргових цінних паперів Уряду. Висока вартість банківських кредитів за поточного рівня облікової ставки не дозволяє підприємствам використовувати кредитні ресурси для відновлення і розширення як цивільного, так і військового виробництва.

Наразі більше половини виданих кредитів за різними програмами субсидуються за рахунок державного фінансування.

Втім потреби економіки України у збільшенні ресурсів для забезпечення активної діяльності, зокрема оборонно-промислового комплексу лише нарощуватимуться.

В умовах війни виникає потреба у запровадженні унікальних інструментів підтримки економіки. Зокрема, йдеться про розгляд доцільності рефінансування за стимулюючими умовами тих банків, які залучатимуться до програм кредитування реального сектору, зокрема ОПК, заохочення консорціумного кредитування, урахуваючи масштаби частки держави у банківському секторі.

У ході засідання відмічалось актуальність раніше прийнятих рішень та необхідність здійснення моніторингу реалізації органами державної влади запропонованих заходів з таких напрямів:

- Представлення КМУ плану дій на наступний рік з урахуванням прийнятого закону 3460-ІХ від 09.11.2023 Про Державний бюджет України на 2024 рік, з метою організації скоординованих заходів з підвищення економічної, фінансової самодостатності України.

- Забезпечення взаємодії Верховної Ради України, Кабінету Міністрів, Національного банку, Ради НБУ у питанні адаптації засад грошово-кредитної політики до потреб воєнного стану, збільшення рівня економічної самодостатності України за умов збереження дієвості контролю чинних інституцій (Рада НБУ), припинення процесу поступового виокремлення НБУ як регулятора з загальнодержавної системи підготовки регуляторних нормативно-правових актів (НПА) та створення для нього особливих умов реалізації регуляторної політики, що руйнує засади державної регуляторної політики, несе ризик порушення інтересів бізнесу, що працює на небанківському фінансовому ринку, зокрема не гарантує можливості участі

представників громадських та професійних об'єднань у розробці нормативних документів, що визначатимуть їхню діяльність.

З урахуванням вказаного запропоновано:

1. Внести пропозицію Президенту України застосувати вето відповідно до статті 94 Конституції України та статті 132 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» на закон №3498-ІХ від 22 листопада 2023 року «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення державного регулювання ринків фінансових послуг» в частині положень щодо виведення нормативно-правових актів НБУ зі сфери дії Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» та повернути Закон № 3498-ІХ до Верховної Ради України для повторного розгляду шляхом надання пропозицій.

3. КМУ

Здійснити аналіз щодо стану поновлення виробничої діяльності промислових підприємств, які згідно із Законом України від 03.03.2022 р. № 2116-ІХ «Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів» внесені до переліку підсанкційних підприємств, реалізації заходів із забезпечення належного обсягу корпоративних прав, збереження робочих місць тощо.

3. КМУ

Опрацювати питання щодо якнайшвидшого врегулювання проблем експорту/імпорту продукції на західному кордоні, використання у ході переговорів робочі комунікації представників профільних експортерів, підприємств, асоціацій, які займаються транспортною логістикою, з партнерськими організаціями бізнесу в країнах-членах ЄС .

4. Мінекономіки

Розглянути питання щодо ефективності, можливості масштабування діючих програм кредитної державної підтримки, запровадження нових інструментів стимулювання інвестування, покращення технічних процедур погодження грантової підтримки промисловців як невід'ємної складової підвищення рівня економічної, фінансової самодостатності країни.

II. Інноваційний та експортний потенціал України як сучасна платформа розвитку повоєнної України.

Відсутність налагодженої ефективної взаємодії між державою, освітніми та науковими закладами, інноваторами, підприємствами та потенційними інвесторами призводить до уповільнення інноваційної діяльності, ускладнює процес комерціалізації, трансферу технологій та впровадження інновацій на ринок, обмежує сприйняття інновацій як рушія

економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності країни на світовій арені.

Україна належить до групи країн з дуже низьким рівнем високотехнологічної продукції в експорті (5%), тоді як у середньому у світі цей показник досягає 21% (Філіппіни – 65%, Ірландія – 41%, США – 32%).

Згідно із щорічним звітом «Глобальний інноваційний індекс» від Всесвітньої організації інтелектуальної власності, в якому порівнюється інноваційна діяльність 132 країн та економік світу, у 2022 році Україна погіршила свій рейтинг (57 позиція в загальному рейтингу (2021 рік – 49 позиція), 34 позиція серед 39 економік Європи). За інформацією Міністерства освіти і науки України чистий дохід від реалізації продукції підприємствами, установами і організаціями, які здійснювали трансфер технологій, у 2022 році склав 150,28 млн грн, що у шість разів менше, ніж у 2021 році, собівартість реалізованої продукції складала 151,57 млн грн., що менше у 5.5 рази.

Безумовно, на наведені результати суттєво вплинула збройна агресія РФ, проте тенденції останніх років свідчать про невикористання нашою країною повною мірою свого потужного інноваційного потенціалу.

Основними постачальниками інновацій у нашій державі є академії наук та галузеві інститути, а також дуже невелика кількість університетів, які проводять або принаймні формально звітують про НДДКР на додаток до своєї основної освітньої діяльності. Традиційно вважається, що вони мають значний потенціал у зборі знань, але використання їх результатів компаніями вкрай обмежене, принаймні не в вимірних економічних результатах.

Крім того, вищі навчальні заклади, державні або приватні науково-дослідні інститути та підприємства мають різні і значною мірою неоптимальні стимули для співпраці один з одним. Співпраця між наукою та бізнесом ускладнюється відсутністю інформації про можливості та високими витратами, з якими стикаються організації при пошуку партнерських відносин.

За підсумками обговорення учасниками засідання АШ пропонується:

1. Підготувати та направити на адресу Президента України пропозиції щодо питань розвитку оборонно-промислового комплексу, зокрема його системи управління та напрямів, які відносяться до індустріальної та інноваційної діяльності.

2. *Мінекономіки, Міносвіти, Національній академії наук України, державній організації «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій»*

2.1 Завершити оформлення меморандуму про співпрацю у створенні національної інноваційної системи України на базі інноваційно-експортної платформи «SPI-ALL.BIZ SYSTEMS PROMOTIONS», у сфері просування інновацій, експорту та залучення інвестицій;

2.2 Конкретизувати напрямки та можливості щодо нормативного та наукового супроводження згаданого проекту, відпрацювати відповідний алгоритм виконання заходів та визначити механізми їх реалізації.

3. КМУ, Мінекономіки, Міносвіти

3.1 Вжити заходів щодо формування стратегії розвитку інтелектуальної власності, удосконалення інноваційної інфраструктури, запровадження сприятливого інноваційного клімату;

3.2 Опрацювати питання щодо можливості надання підтримки реалізації заходів зі створення національної інноваційної системи України на базі інноваційно-експортної платформи «SPI-ALL.BIZ SYSTEMS PROMOTIONS», визначення можливих джерел їх фінансування.

4. Антикризовому штабу стійкості економіки в умовах воєнного стану

З метою координації роботи з доопрацювання проекту «Національна система інновацій» (Systems promotions innovation), проведення фахових консультацій з органами влади, розроблення проектів законодавчих (нормативних) документів утворити окрему експертну робочу групу, до якої включити представників органів державної влади, Національної академії наук України та інших підприємств, установ і організацій.

5. МЗС України

Опрацювати питання щодо можливості залучення до реалізації заходів зі створення національної інноваційної системи України диппредставництв держав наших стратегічних партнерів, фондів і приватних інвесторів іноземних країн.

**Президент УСПП,
Співголова Національної тристоронньої
соціально-економічної ради**

А.К.Кінах